

**SRA
SOB**
28.6.-5.7.
1986

ESKE UM

**SKAMKOVA
SOBOTKA**
30.6.-7.7.
1990

**SRA
SOB**
1.-6.7.
1992

**XXXIX.
SRAMKOVA
SOBOTKA**
1.-8.7.19

MATERSTINA
A VEDA

Umeni eseje

PROGRAM

1. 7. - 8. 7. 2000

2. 8. - 9. 7. 2000

3. 10. - 11. 7. 2000

4. 12. - 13. 7. 2000

5. 14. - 15. 7. 2000

6. 16. - 17. 7. 2000

7. 18. - 19. 7. 2000

8. 20. - 21. 7. 2000

9. 22. - 23. 7. 2000

10. 24. - 25. 7. 2000

11. 26. - 27. 7. 2000

12. 28. - 29. 7. 2000

13. 30. - 31. 7. 2000

14. 1. - 2. 8. 2000

15. 3. - 4. 8. 2000

16. 5. - 6. 8. 2000

17. 7. - 8. 8. 2000

18. 9. - 10. 8. 2000

19. 11. - 12. 8. 2000

20. 13. - 14. 8. 2000

21. 15. - 16. 8. 2000

22. 17. - 18. 8. 2000

23. 19. - 20. 8. 2000

24. 21. - 22. 8. 2000

25. 23. - 24. 8. 2000

26. 25. - 26. 8. 2000

27. 27. - 28. 8. 2000

28. 29. - 30. 8. 2000

29. 31. - 1. 9. 2000

30. 2. - 3. 9. 2000

31. 4. - 5. 9. 2000

32. 6. - 7. 9. 2000

33. 8. - 9. 9. 2000

34. 10. - 11. 9. 2000

35. 12. - 13. 9. 2000

36. 14. - 15. 9. 2000

37. 16. - 17. 9. 2000

38. 18. - 19. 9. 2000

39. 20. - 21. 9. 2000

40. 22. - 23. 9. 2000

41. 24. - 25. 9. 2000

42. 26. - 27. 9. 2000

43. 28. - 29. 9. 2000

44. 30. - 1. 10. 2000

45. 2. - 3. 10. 2000

46. 4. - 5. 10. 2000

47. 6. - 7. 10. 2000

48. 8. - 9. 10. 2000

49. 10. - 11. 10. 2000

50. 12. - 13. 10. 2000

51. 14. - 15. 10. 2000

52. 16. - 17. 10. 2000

53. 18. - 19. 10. 2000

54. 20. - 21. 10. 2000

55. 22. - 23. 10. 2000

56. 24. - 25. 10. 2000

57. 26. - 27. 10. 2000

58. 28. - 29. 10. 2000

59. 30. - 31. 10. 2000

60. 1. - 2. 11. 2000

61. 3. - 4. 11. 2000

62. 5. - 6. 11. 2000

63. 7. - 8. 11. 2000

64. 9. - 10. 11. 2000

65. 11. - 12. 11. 2000

66. 13. - 14. 11. 2000

67. 15. - 16. 11. 2000

68. 17. - 18. 11. 2000

69. 19. - 20. 11. 2000

70. 21. - 22. 11. 2000

71. 23. - 24. 11. 2000

72. 25. - 26. 11. 2000

73. 27. - 28. 11. 2000

74. 29. - 30. 11. 2000

75. 1. - 2. 12. 2000

76. 3. - 4. 12. 2000

77. 5. - 6. 12. 2000

78. 7. - 8. 12. 2000

79. 9. - 10. 12. 2000

80. 11. - 12. 12. 2000

81. 13. - 14. 12. 2000

82. 15. - 16. 12. 2000

83. 17. - 18. 12. 2000

84. 19. - 20. 12. 2000

85. 21. - 22. 12. 2000

86. 23. - 24. 12. 2000

87. 25. - 26. 12. 2000

88. 27. - 28. 12. 2000

89. 29. - 30. 12. 2000

90. 31. - 1. 1. 2001

91. 2. - 3. 1. 2001

92. 4. - 5. 1. 2001

93. 6. - 7. 1. 2001

94. 8. - 9. 1. 2001

95. 10. - 11. 1. 2001

96. 12. - 13. 1. 2001

97. 14. - 15. 1. 2001

98. 16. - 17. 1. 2001

99. 18. - 19. 1. 2001

100. 20. - 21. 1. 2001

101. 22. - 23. 1. 2001

102. 24. - 25. 1. 2001

103. 26. - 27. 1. 2001

104. 28. - 29. 1. 2001

105. 30. - 31. 1. 2001

106. 1. - 2. 2. 2001

107. 3. - 4. 2. 2001

108. 5. - 6. 2. 2001

109. 7. - 8. 2. 2001

110. 9. - 10. 2. 2001

111. 11. - 12. 2. 2001

112. 13. - 14. 2. 2001

113. 15. - 16. 2. 2001

114. 17. - 18. 2. 2001

115. 19. - 20. 2. 2001

116. 21. - 22. 2. 2001

117. 23. - 24. 2. 2001

118. 25. - 26. 2. 2001

119. 27. - 28. 2. 2001

120. 29. - 30. 2. 2001

121. 1. - 2. 3. 2001

122. 3. - 4. 3. 2001

123. 5. - 6. 3. 2001

124. 7. - 8. 3. 2001

125. 9. - 10. 3. 2001

126. 11. - 12. 3. 2001

127. 13. - 14. 3. 2001

128. 15. - 16. 3. 2001

129. 17. - 18. 3. 2001

130. 19. - 20. 3. 2001

131. 21. - 22. 3. 2001

132. 23. - 24. 3. 2001

133. 25. - 26. 3. 2001

134. 27. - 28. 3. 2001

135. 29. - 30. 3. 2001

136. 31. - 1. 4. 2001

137. 2. - 3. 4. 2001

138. 4. - 5. 4. 2001

139. 6. - 7. 4. 2001

140. 8. - 9. 4. 2001

141. 10. - 11. 4. 2001

142. 12. - 13. 4. 2001

143. 14. - 15. 4. 2001

144. 16. - 17. 4. 2001

145. 18. - 19. 4. 2001

146. 20. - 21. 4. 2001

147. 22. - 23. 4. 2001

148. 24. - 25. 4. 2001

149. 26. - 27. 4. 2001

150. 28. - 29. 4. 2001

151. 30. - 31. 4. 2001

152. 1. - 2. 5. 2001

153. 3. - 4. 5. 2001

154. 5. - 6. 5. 2001

155. 7. - 8. 5. 2001

156. 9. - 10. 5. 2001

157. 11. - 12. 5. 2001

158. 13. - 14. 5. 2001

159. 15. - 16. 5. 2001

160. 17. - 18. 5. 2001

161. 19. - 20. 5. 2001

162. 21. - 22. 5. 2001

163. 23. - 24. 5. 2001

164. 25. - 26. 5. 2001

165. 27. - 28. 5. 2001

166. 29. - 30. 5. 2001

167. 31. - 1. 6. 2001

168. 2. - 3. 6. 2001

169. 4. - 5. 6. 2001

170. 6. - 7. 6. 2001

171. 8. - 9. 6. 2001

172. 10. - 11. 6. 2001

173. 12. - 13. 6. 2001

174. 14. - 15. 6. 2001

175. 16. - 17. 6. 2001

176. 18. - 19. 6. 2001

177. 20. - 21. 6. 2001

178. 22. - 23. 6. 2001

179. 24. - 25. 6. 2001

180. 26. - 27. 6. 2001

181. 28. - 29. 6. 2001

182. 30. - 31. 6. 2001

183. 1. - 2. 7. 2001

184. 3. - 4. 7. 2001

185. 5. - 6. 7. 2001

186. 7. - 8. 7. 2001

187. 9. - 10. 7. 2001

188. 11. - 12. 7. 2001

189. 13. - 14. 7. 2001

190. 15. - 16. 7. 2001

191. 17. - 18. 7. 2001

192. 19. - 20. 7. 2001

193. 21. - 22. 7. 2001

194. 23. - 24. 7. 2001

195. 25. - 26. 7. 2001

196. 27. - 28. 7. 2001

197. 29. - 30. 7. 2001

198. 31. - 1. 8. 2001

199. 2. - 3. 8. 2001

200. 4. - 5. 8. 2001

201. 6. - 7. 8. 2001

202. 8. - 9. 8. 2001

203. 10. - 11. 8. 2001

204. 12. - 13. 8. 2001

205. 14. - 15. 8. 2001

206. 16. - 17. 8. 2001

207. 18. - 19. 8. 2001

208. 20. - 21. 8. 2001

209. 22. - 23. 8. 2001

210. 24. - 25. 8. 2001

211. 26. - 27. 8. 2001

212. 28. - 29. 8. 2001

213. 30. - 31. 8. 2001

214. 1. - 2. 9. 2001

18 kruhů pekla

Úvodník | 18 | Jiří Feryna

V době, kdy nejspíše čtete tento úvodník, probíhá zahájení Šrámkovy Sobotky. Letos se sešlo hned několik výročí – festival se koná pošedesáté, uplynulo sto let od prvního vydání sbírky *Splav* Fráni Šrámka a náš časopis dosahuje dospělosti.

Držíte-li v paměti první sídla a složení redakce, dnešní *Splav!* nepoznáte. V patře Šrámkova domu, v dětské knihovně, se rozvaluje tým úplně jiný, tým budoucích osobností české publicistiky. Osobností přidrzelých, neuctivých, v reflexích však pedantsky důsledných a poctivých.

Na stránkách *Splav!u* tak – ostatně jako každý rok – najdete recenze, reportáže, rozhovory, rozverně hříčky s až dětskou radostí tvořené, fotografie, sondy do života (Šrámkovy) Sobotky, výstupy z dílen, svoje dopisy... a v neposlední řadě též program na každý den, jídelníček a nepostradatelné twitter recenze.

Jestliže ale čekáte, že *Splav!* dospěl, že ho konečně budete moci nazývat „soboteckým“, nikoli „sebestředným“, že si alespoň jedno číslo přečtete bez zlomyslného úšklebků nad naším kritickým bodláčím, jste na velikém omylu – zůstáváme na svých pozicích, vedeme zákopovou válku s kýmkoli, kdo se tu objeví.

Neděle 3. 7.

10:00 sál spořitelny

Slavnostní zahájení festivalu

Součástí zahájení (cca 20 min po ukončení ve spořitelně) je pocta Fr. Šrámkovi na hřbitově. V režii J. Kettnera recituje R. Sittová, krátký proslov přednese doc. Lederbuchová.

11:30 Městské divadlo

Barcamp – Kluze! In nebo ex?

13:00 Šolcův statek

Vernisáž výstavy obrazů Jaroslava Šámala

14:30 zahrada Šrámkova domu

Poetické odpoledne: Náš Pů, Ferlinghettiho poezie

17:00 kostel sv. Maří Magdaleny

Koncert duchovní hudby

vystoupí Miroslav Kejmar, Aleš Bárta

19:30 Městské divadlo

Valdštejn (Hospodsko-šarvátkové politikum)

představení souboru Geisslers Hofcomoedianten

22:00 zahrada Šrámkova domu

Polednice

Jídelníček

Oběd:

Gulášová polévka

Uzená krkovice, bramborový knedlík, zelí

Rizoto se zeleninou a kuřecím masem

Večeře:

Hovězí vývar s játrovou rýží

Smažený vepřový řízek, vařený brambor, kyselá okurka

Kuřecí směs, rýže

Redakce

Jiří Feryna, šéfredaktor

Bipolárně afektivní porouchanec.

Silvie Mitlenerová, editorka

Nesebevědomá redukcionistka.

Eva Marková, editorka

Narcistní blondýna.

Jan Prokopius, fotograf

Tourettův syndrom, vy kurvy.

Jan Henyš, redaktor

Asociální milovník koriandru.

Tomáš Chaloupecký, redaktor

Misantropický kryptofilatelista.

Ondřej B. Vinš, redaktor

Obsedantně kompulzivní havlista.

Lyrika čistého, hladkého, prázdného a nepřítomného

Lyrika neliterární |18| Silvie Mitlenerová

Aby se mohla redakce vyjádřit nejen na účet programu, ale také k tématům, která jsou jí osobně nejblíží, zařazujeme do Splav!u klíčovou pravidelnou rubriku: Lyrika neliterární (toto sousloví může sloužit také jako test opilosti v pozdějších nočních hodinách). Každý den někdo z redakce sestaví pár řádek o lyrickém obsahu toho, co nás aktuálně či dlouhodobě zaměstnává či inspiruje.

Za posledních osm let jsem se asi osmkrát stěhovala. Nejdříve skládání, následně vršení a konečně vhazování věcí do krabic, převážení krabic, vybalování z krabic, údiv nad množstvím vlastněných předmětů a nevyslovené sliby sobě samé, že nebudu křečkovat žádné zbytečnosti. Ale vždycky tam jsou.

Proto jsem se v posledním roce začala intenzivněji zabývat lyrikou minimalismu. Minimalismus mě učí nelpět na materiálních věcech, že „potřebuju“ na každou sezónu novou garderobu, že k pěti outfitům za týden „je potřeba“ mít patery boty. Nenechávat se strhnout reklamou, konzumem, pocitem. Nepotřebuju, stejně mám jen jedny nohy. Je mi to vnucováno. Věc, která se recykluje, pošle dál, nebo vyhodí, nemůže-li už ničemu sloužit, je dobrá věc. A nepořízená nepotřebná věc je nejlepší věc. Kde je v tom lyrika? Je to povznášející a očištné.

O jistém aspektu této lyriky vznikla i esej. Adolf Loos napsal před téměř 90 lety text s názvem „Ornament a zločin“ (Řeči do prázdná. Praha 1929, s. 139–151). Krátce z ní zacituji:

(...) *Vynalezení nového ornamentu nemůže zjednatí kulturnímu člověku žádné radosti.*

Chci-li jísti perník, zvolím pravouhelník velmi přesný, a ne kus, jenž představuje srdce, miminko nebo husara. Člověk XV. věku by mi nemohl rozumět. Ale všichni moderní lidé mi rozumějí. Obhájce ornamentu směje se mému vkusu čiré prostoty a tvrdí, že jsem asketa. Ale ne, můj drahý pane profesore z Umělecko-průmyslové školy! Ujišťuji Vás, že nenosím žíněného rubáše, ani že se ničeho neodříkám. Jím podle své chuti a není to mojí vinou, pakliže okázalá kuchyně minulých věků, veliké kusy pečiva, architektury z tetřevů, bažantů a raků odnímají mi chuť. (...)

Co mne zlobí, není škoda estetická, je to škoda hospodářská, která pochází z tohoto směšného kultu minulosti. Hudlaří se ornamenty z materiálu, ze stříbra i z lidských životů. Toť skutečné zlo, toť zločin sám, nad nímž nesmíme stát se založenýma rukama.

(...) *Člověk dneška užívá nebo zahazuje, podle své libovůle, ornamenty kultur starých nebo exotických.*

Nevynalézá již nových.

Šetří a soustřeďuje svou vynalézavostí schopnost pro vyšší věci.

Tak jako tak nás denně zahlcují data, informace, podněty, smetí okupující všechny smysly. Považuji za zbytečné tahat s sebou světem ještě těžkou váhu materiální přítěže. Když procítíme lyriku minimalismu, čistých linií, křehkého, hladkého, prostého, vypointovaného designu, uleví se nám. Když si necháme ve skříni jen oblečení, které nám dělá radost nosit a které beztak točíme stále dokola, uleví se nám. Uleví se prostoru, uleví se životnímu prostředí v užším i širokém smyslu slova. Minimalisticky se dá přemýšlet, minimalisticky se dá oblékat a minimalisticky se dá žít. A většinou to vlastně stačí.

Včera mne cos udivilo

nad *Splavem* |18| Eva Marková

Sobotka je letos plná jubileí, čímž jsme se nechali ovlivnit i my při úvahách nad obsahem letošního Splav!u, a rozhodli jsme se postupně představit několik básní ze Splavu Šrámkova. Dnešní článek je toliko intertextovým vstupem do tématu – přetiskujeme vybrané části stati Františka Bureše z Dějin české literatury, které podle vlastního uvážení doplňujeme verši ze Šrámkovy sbírky.

Tvůrčí osobnost Fráni Šrámkova má několik rysů, jež jsou příznačné i pro celou literární generaci z počátku století. Jedním z nich je intenzivní lyrické citění a smyslové vnímání, jež podstatně i osobitě přispělo k českému literárnímu impresionismu.

My přišli k ní, když nejvíc divočila / by na bronzu nader svých nás krotké skryla, / my opustili pastýřský svůj tichý stan, / by pro nás rozpustila, by nás zahalila / v svůj vrkoč divý s modrou krásou elektrických ran.

Dalším generačním rysem je příklon k životu, k jeho živelné přirozenosti (*včera mne cos udivilo, byly to mé ruce*), glorifikace mládí (*tvých třicet marných, touhyplných let / jest barev jeho žízní, hladem*), odvrát od pomyslných hodnot k pozemským (*tenhle večer vždycky musíme být spolu, / musíme si povídat*) a od literární vyumělkovanosti k bezprostřednosti a prostotě (*mé bábě bylo devadesát let / a dnes mou bábu pochovají*).

Generační rysy má i Šrámkova vzpoura proti panujícím morálním konvencím (*neb neuhlídáš domu, v němž spí s tebou žena / byt' z růží zbudován, v tom domě jednou pláči, / byt' zpěvný byl a jarní, jak hnízdo ptačí / v tom domě jednou rozsápe tě fena*), zejména těm, které deformovaly přirozené milostné vztahy mezi mužem a ženou (*muž má touhu rozsévače / žena má úrodný klín*). Osobitě rysy měla Šrámkova cesta za plným životem individua (*kyj v pravé ruce, v levé mladou, krásnou ženu*), od anarchistického buřičství až k pokorné lásce k nejprostším darům života (*osmahneš, zkrásníš, a to je dobře*) a k melancholickému smíření se stínem smutku, který věrně provází lásku i život člověka (*trápím se, trápím, myslím si / kde bych tě nejraděj potkal*).

Sbírka *Splav* je lyrický výraz nového, pokorně oddaného odstínu básnickovy lásky k životu (*kol šoumal sad, / já šoumal též. A všechno bylo mým*). Osnovu této lyriky tvoří láska erotická, živěná smyslností a sublimující v něhu (*jsi nejmilejší vždy mi, řeřaví / jak z klece podrážděných lvic*). K ní přistupuje i láska ke všemu živoucímu, k přírodě, jež kvete a zraje (*já nejsem žena / já jsem strom*), k samotnému zázraku života v žasnoucích očích dítěte, v citovém chaosu dospívajícího jinocha nebo probouzejícího se ženství a mateřství (*co to máš, má milá, za pasem? – Červený květ! Červený květ!*). Vrcholný pocit štěstí, krásného toužebného uchvácení a opojení je dominantou první části, původního *Splavu*.

...a jaká jsou další specifika Šrámkových básní? Jaká epiteta patří ke Šrámkovým oblíbeným, jak často se v básních vyskytuje epizeuxis a kdy v jeho básních promlouvají ženy? Na to budeme hledat odpověď v dalších číslech *Splav!u*, a tak zatím nechme spolu s básníkem zaznít jednu z kruciólních otázek celé sbírky, jež se táže, odkud se vlastně bere ono (pro tehdejší poezii ještě tak typické!) básnické žhnutí: *Zda byl to prst, jenž skulinou sem vnik / a celou noc mi po zdi psal a psal?*

Lyrický pozdrav lyrické Šrámkově Sobotce

lyrický pozdrav |18| Ludmila Budagovová

Milí a vážení přátelé, účastníci a organizátoři Šrámkovy Sobotky,

je známo, že letos slavíte její 60. výročí. Sice daleko od vás, ale spolu s vámi ho slaví i velká ctitelka soboteckého festivalu, která desítky let popularizuje tuto akci nejenom ve své rodině nebo mezi svými kolegy z Ruské akademie věd, ale i mezi širší veřejností.

Poprvé jsem se zúčastnila festivalu na pozvání paní profesorky Marie Hejnové r. 1977, když Šrámkova Sobotka slavila 100 let od narození svého duchovního patrona. „Ještě je mladá,“ – uslyšela jsem tehdy na ulici z vedlejší skupinky mužů poznámku na svou adresu. Naposledy jsem tady byla loni, na začátku července 2015 po V. kongresu světové literárněvědné bohemistiky v Praze, a mladou už dávno nejsem. Ale každá návštěva pro mne byla a zůstane velkým zážitkem, jednak díky kvalitám festivalu, jeho vždycky dobře promyšlenému, zajímavému programu, jednak díky neoficiálnímu přátelskému a lyrickému ovzduší, které jej doprovází.

Šrámkova Sobotka je, myslím, jedinečná a pravidelná kulturně osvětová akce věnovaná kantorům, kteří po skončení školního roku dostávají možnost stát se na týden bezstarostnými studenty, poslouchat přednášky, pracovat v dílnách, účastnit se výletů ke kulturním památkám. Zkrátka získat pěkné dojmy a nové znalosti, aby pak všechno, čím je festival obdařil, věnovali svým žákům.

Nedivím se, že tato akce vznikla a zakořenila v Čechách, zemi Jana Amose Komenského, zakladatele evropské pedagogiky, kterou myslím nejsou s to zničit žádné školské reformy, a který založil tradici zvlášť pečlivého vztahu vlastního národa k osvětě a vzdělání. Přiznám se, že jsem se bála učitelů, a to jak v době, kdy jsem sama chodila do školy, tak tehdy, když ji navštěvovaly moje děti a vnoučata. Při spolupráci se soboteckým festivalem jsem překonala svůj strach z učitelské společnosti a nyní se v ní cítím jako doma. Děkuji organizátorům a účastníkům Šrámkových Sobotek za opakovaná pozvání a příznivý vztah k mým přednáškám!

Za nejvyšší ocenění své skromné účasti na festivalu pokládám růži, kterou jsem dostala v pražské tramvaji v prosinci 2012. Když jsem se na zastávce chystala vystoupit, jedna neznámá paní mi náhle podala růži. Na mou otázku „Proč, co to znamená?“ odpověděla: „Znám vás ze Šrámkovy Sobotky.“ Děkuji, moje milá paní! Děkuji, Sobotko!

I letos (ostatně jako vždy na přelomu června a července) mě doma znepokojují a vzrušují vzpomínky na útulné sobotecké uličky ve stínu starých stromů, na Humprecht, na Šrámkův dům na náměstí vedle kostela sv. Maří Magdaleny, na spořitelnu a sokolovnu, na Kost a posezení v Šolcově statku a na všechno, co patří k festivalu. Přiznávám, že vzpomínky skutečnost zcela jistě idealizují a Šrámkova Sobotka v nich vypadá ještě hezčí než ve skutečnosti. Ve vzpomínkách tě netrápí letní vedro nebo špatné počasí ani únava z kulturního programu, kdy chceš stihnout úplně vše, netrápí tě v nich tréma před začátkem vlastní přednášky, na níž pracuješ do posledního okamžiku.

Vzpomínám, nejen v době konání festivalu, na své vzácné přátele, jimiž mě Sobotka obdarovala a s nimiž se přátelím mnohdy již větší část svého života. Stýská se mi po těch, kteří už nejsou mezi námi. A těm ostatním v myšlenkách přeji hodně zdraví, štěstí a radosti.

Přeji Šrámkové Sobotce další a další kulatá výročí, pokračování těch nejlepších tradic a nové podněty a perspektivy, mnoho nových účastníků, obdivovatelů a ctitelů.

V Moskvě 30. 6. 2016

Sobotečtí nás (ne)chtějí?

sobotecká etnografie |18| Hana Prokšová, Ondřej Vinš

Šrámkova Sobotka naplňuje Sobotku nejen kulturou, ale i kulturychtivými návštěvníky. Nejsou to jen lidé místní a polní, nýbrž i přespolní. A přespolnost, jak je známo, je věc společenské kontroverze. Téměř okamžitě po příjezdu jsme byli onálepkováni.

Náš příjezd a průchod městem neušel pozornosti a komentáři jedné dámy, která zalkala: „Blázniví šrámkovci!“ Prozradilo nás nejspíše naše mládí a nadité rance. I otázali jsme se sami sebe, jak je vlastně festival domorodými Soboteckými vnímán. Jsme tu vítáni? Jste tu vítáni? Budeme se investigativně tázat v ulicích v průběhu celého festivalu a dělit se s vámi o svá zjištění v této rubrice.

Za první respondentku našeho výzkumu byla vybrána paní sedící na lavičce před svým úhledným domkem naproti Šolcovu statku. Zprvu ostýchavě jsme se jí optali, zná-li festival. Mile odvětila, že zná, přestože jej nenavštěvuje. Nechodí ani přes uličku do statku, jelikož hudební produkce doléhá až k ní přes plot. Osmělí jsme se jali dotázat, jestli jí nevadí invaze účastníků festivalu. Citujeme: „Vůbec ne.“ Prý jen občas někdo zaparkuje auto před vratky a nelze vyjet dovnitř ani ven, ale přežít se to dá.

Cítíce se povzbuzeni budeme se ptát i nadále. Doufáme, že za týden budeme moct zodpovědně říct: chtějí, nebo nechtějí.

Bič být musí

rozhovor s Martinem E. Kyšperským |18| Jan Henyš, Tomáš Chaloupecký

Jaký je poslední sen, na který si vzpomínáte?

Nechtěl bych podvádět, ale asi před týdnem se mi zdálo, že vidím kouřit dívku, která normálně vůbec nekouří. Když jsem jí to pak vyprávěl, tak mi říkala, že právě ten den se jí na Facebooku zobrazila její pět let stará fotka, jediná, na které kdy s cigaretou byla.

Sny souvisí i se Starým Kortikoidem. To je deska, kterou teď připravujete k vydání, pokud se neplete.

Ano, ale to je taková mytická deska, která je na obzoru už strašných měsíců. Materiál na ni už vlastně je, ale ne vše je už smícháno, něco ještě přibude, a hlavně k tomu bude ještě taková dokumentace, něco jako noviny nebo deník. Teď to vypadá, že ještě před ní vyjde moje druhá sólová deska, pak bude čas na druhé Květy a teprve pak bude Kortikoid.

Nové Květy je něco, o čem se mezi vašimi fanoušky hodně mluví. Co přesně nové Květy znamenají? Jsou to ty samé Květy, nebo Květy 2.0?

My teď s Květy zkoušíme nové písničky v nové sestavě, plán je začít je na podzim hrát, a až jich bude dost a až bude ta správná chvíle, tak je natočíme. Ale koncerty jsou nasmlouvané už od září a ty by se měly odehrát.

Kam se z vašich písniček ztratila lesní zvěř? Protože mně přijde, řekneme po albu *Kocourek a horečka*, na kterém byl důraz kladen na lesní zvěř, že jste se obrátili spíš k domácím mazlíčkům.

Možná to souvisí s přicházejícím středním věkem, kdy jsme víc doma a máme svá zvířátka, možná ta zvířátka jsou průhledná metafora dětí, které už máme v kapele taky, a možná se mi zdálo, že je už těch lesních zvířátek dost a měli bychom si dávat pozor na to, kolik si jich ještě do písni taháme. Ale já nad touto bajkovitostí v písni až tak nepřemýšlím. Uvidíme. Mám hodně nových písni, a až budete mít chuť a možnost, tak si přijďte poslechnout, co se v nich odehrává. Teď si ale vzpomínám, že jedna z nich je o dívce, která má doma kocoura, takže zase to domácí zvířátko. Jo, jde to víc tímto směrem.

Máte až renesanční šíři zájmů, zpíváte, tvoříte koláže, hrál jste, píšete, zkoušel jste ještě nějaké jiné způsoby uměleckého vyjádření? Něco, o čem nikdo neví?

Já bych chtěl dělat spoustu věcí, ale vůbec na ně nemám čas. Toto léto strávím natáčením seriálu pro Českou televizi s Honzou Prušinovským, opět jako herec, jmenuje se to *Trpaslík*, a ve volných chvílích buď jezdím s kapelou, nebo se snažím dotočit sólovou desku, a až ta bude hotová, tak bych si přál dopsat knížku, ale to je výhled na dlouho dopředu.

Nedávno jste z ní četl ve Fra. Tehdy jste o knize říkal, že jste ji začal psát vlastně sám pro sebe a nezávisle na tom se vám ozvali dva nakladatelé. Odehrál se v tomto směru nějaký posun?

Ne, já jsem nakladatelům slíbil, že knihu napíšu a pak jim ji pošlu, aby mi oni řekli, co si o ní myslí. Ale to je zatím časově neohraňované, oni řekli, že knihu chtějí, já, že ji dodám, ale nemám nad sebou naštěstí žádný bič. Opravdu to nechci vytěšňovat, až skončím natáčení, chtěl bych odjet na chatu a tam psát, to by bylo hezké.

Vyhovuje vám spíš mít takovouto volnost, nebo bič?

Většinou bič být musí. Hlavně když dělám menší práce, třeba hudbu pro rozhlas, potřebuji mít jasné termíny, jinak bych nic nedodělal.

Ještě k té herecké roli – vaše první role vypadala spíše jako náhoda, teď ale říkáte, že hrajete v dalším seriálu, plánujete se tedy herectví věnovat soustavně?

Ne, to je nová náhoda. Honza Prušinovský je můj dobrý kamarád, v jeho filmu *Kobry a užovky* byla písnička od Květů, přátelí se taky s Honzou Hřebejkem, v jehož seriálu *Případ pro exorcistu* jsem hrál. Tam mě Honza Prušinovský viděl a nabídl mi roli, jež se na mě dle něj typově hodí. Takže opět souhra šťastných okolností.

Bude to podobně vyšínutá role?

Opět je to zoufalec, ale jiného druhu.

A závěrem: jste na Šrámkově Sobotce poprvé?

Na 95 % ano. Název festivalu znám, nějak si jej ale nedokážu nikam zařadit.

A liší se dle vás publikum na literárním festivalu od publika běžného?

Ano, to určitě, někdy okolo roku 2010 jsme hráli i na Ortenově Kutné Hoře a je to tak, literární festivaly mají takové delikátní publikum, většinou na ně chodí lidé, kteří se nechťejí jenom spařit, ale – možná to bude znít pateticky – se nad texty zamýšlejí, alespoň to tak působí.

Jedno malé vyznání

letter of love |18| Jiří Feryna

V případě dvou včerejších koncertů, koncertu skupiny Planety a vystoupení skupiny Květy, se nabízí srovnání... a odrovnání. Srovnávat by ovšem byla největší chyba, protože se jedná o naprosto rozdílné kapely. Zatímco měkký, přesto dominantní hlas Martina E. Kyšperského, krácející ruku v ruce s jeho poetikou, vytvořil bigbeatový vrchol prvního soboteckého večera, Planety se postaraly o ne tak dominantní, ale přesto osobitý začátek.

Kde tvorba Květů nanáší na okolní svět pestrou paletu barev, tam se hlas zpěváka Planet pohybuje na velmi jednoduché škále – mezi černou a bílou, se všemi možnými odstíny šedé, z nichž ani jeden rozhodně nepůsobí jako pozitivní, natož konejšivý či pokojný. Nedovolím si souhlasit s programovými konkretizacemi dramaturga Tomáše Tkáče, ale jedno se jeho charakteristikám upřít nedá – pohybujeme se ve světě tlumeného světa, nihilismu bez hranic, pseudovln naděje, které se však vracejí do roviny pasivního, nevzrušeného a beznadějného života.

Nemalé části čtenářstva nejspíš připadne titulky článku jako poněkud tajnosnubný. Jeho význam je však zcela prozaický – tajnosnubné řádky v tomto případě směřují na adresu klávesistky Planet. Vedle nijak složité (avšak velice efektivní) kytary, poněkud submisivního a křehkého hlasu a agresivních bicích působí právě klávesy (jejichž vyhrávky opět nejsou příliš složité) jako jeden z hlavních náladotvorných faktorů skupiny. Klávesy (resp. klávesistka) šíří mrazivou a poněkud děsivou nejistotu; na pomezí mezi velice pomalou taneční elektronikou a ambientními konstrukcemi se plíživě blíží zásadní osobní otřesy.

Byť na dotyčnou kapelu plýtvá dramaturg takřka až fantaskními přirovnáními, básnickými obrazy a výrazivem, které způsobuje cokoli, jen ne to, aby kapelu přiblížil nepoučenému posluchačstvu, je nutno mu vzdáti dík. Chtěl bych ho potkat na koncertě – a zpívat si s ním: „*Moje stavy tvý hloupý řečí / nikdo se tě neprosil /...*“

Jakub a rezavý medvěd se spřátelili v lese

reportáž |18| Jan Henyš

Květy jsou dobrý, to víme. Proč, to už je záležitost podrobného sledování a poslechu. Rád bych neprolamoval meze racionálního posuzování, ale otrásá mnou vřava subjektivních pohnutek vyvolaných včerejším koncertem, které kolísají mezi uznalým pokyvováním hlavou nad komplexním estetickým prožitkem a trochu nereflektovaným jekotem fanyanky chlapecké kapely.

Koncert otevřel lehký déšť a věrný fanoušek *Květů* – beta-tester vokýnkovské péče o zákazníky, který se tak dlouho domáhal *Šelíngrááá*, až se dostal na pódium. Z toho jen stěžejně sestoupil, ježto mohl být *blázen jen* jen dvě sloky. (Na vrchol se dostal opět v průběhu koncertu, kdy sebou při *Pasáčkoví* – ale... – to není moc důstojné.)

(Udělejme z mezí vlnolamy.) To, co je na *Květech* pozoruhodné a je zároveň tím, čím se transformují v nástěnné hodiny kukající estetickou transcendentálou mého vkusu, je nejlépe vystiženo *nohou*. Totiž – pravá noha Martina Evžena Kyšperského (tedy ta, na kterou není přenesena váha těla) je zásadním indikátorem, a to nejen prozodickým (váha těla je z *nohy* systematicky odebrána v úsecích odpovídajících veršovým celkům a zároveň její sinusoidní změna lehce signalizuje rytmické členění), ale především indikátorem sémantickým (místo největšího významového zatížení bývá doprovázeno záchvěvem v koleni).

Co se při poslechu nejnovějších desek může zdát jako přibližování se poplatnosti *formě* a jistému podléhání schematizaci, se při živém vystoupení rozplývá. Zbývá uznalé pokývání hlavou nad komplexním estetickým prožitkem a trochu nereflektovaný jekot fanyanky chlapecké kapely.

Naším dětem

výzva na 60 slov |18| Eva Marková

Dětská členská základna Přátel Šrámkovy Sobotky utěšeně roste, bujaré hemžení lze od kuropění do klekání sledovat především okolo na Zahradě umístěného Kostkoviště, vkuloárech označovaného jako Vičkoviště. Hraníktivých dětí přibývá, plastových hraček bohužel nikoli – a tak vás, účastníky již dávno netahající kačera, děti prosí: Sbírejte víčka, ať máme si s čím hrát! Různobarevná víčka možno umístit přímo do hracího prostoru.

Necht' je svět růžovější

vernisáž | 18 | Hana Prokšová

Šrámkova Sobotka propukla vernisáží. Ve škole proběhlo zahájení výstavy fotografií Jiřího Demla (v nominativu je příjmení bohatší o pohybné -e-: Jiří Demel), pedagoga z pražské ČVUT. Jeho cesty k Sobotce, a hlavně ke Zdělcům soustředěným kolem Šolcova statku, stočil před x léty Páně jeho otec.

O tom, že focení je autorovým chlebem vezdejší, svědčí také to, že zvětčoval i vlastní vernisáž doslova pobíhaje z rohu do rohu. Nejprve bych mu fotografickou slávu ani nepřihlížela, protože třímal v ruce jen drobný digitál. Jak jsem seznala posléze, fotoaparát z předních pultů makroobchodů s elektronikou je jeho jediným nástrojem. Na něj fotí všechno a podle svých slov fotografie ve výsledku nikdy neořezává, jen výjimečně dobarví (dobarvovat se může, necht' je svět růžovější). Kompozice, navíc nevykouzlená ořezem, je jednoznačně silnou stránkou Demlova rozmachu. Větev začíná a končí přesně v místech pro začátky a konce větví stvořené, fragment kamenné ruky vyrůstá z rohu obdélníku, jak to lidské oko rádo. Citlivé jsou i obrazy architektury, takové umění nadvakrát. Zvlášť významné jsou pro Demla snímky ze života Šolcova statku, vzpomínková koláž upomínající na to, že statek zavřel svá vrata pro Sobotku Šrámkovu i tu východočeskou.

Vernisáž doprovodil zvukným proslovem počínajícím se toaletní historkou Jan Smolka, zpěv Anny Rauschové a čtení z Karla Čapka v podání Lenky Rancové. Blaženě jsem se porochnila v Annině altu, kterým zkontrolovala i Gellnerovu plačící milou. První čtený text podle mě, necht' výběrčí promine, nebyl zvolen příhodně. I když vzbudil spokojené vrnění publika, politická douška, byť z pera Čapkova, nemá na vernisážích apolitického umění žádné ospravedlnění. Následovalo alespoň tematicky sepnuté fejetonistické povídání o úskalích fotografií; předčítající ho uvedla zapáleně, a přesto vkusně. Snad by ovšem ani nebylo třeba splést všechny umělecké druhy v jeden provaz, na němž se divák a posluchač v jednom začne přehlcnem škrtit. Všechny mé rozpaky v závěru spláchla sborově zapěná lidovka.

Fotky by si rozhodně zasloužily příznivější prostředí pro prezentaci. Výstava je zapuštěná v aule školy, fotky se místy spolčují s dětskými výkresy a návštěvník neví, kam už nekoukat. Zároveň škola není galerie, jak známo, takže výtku čtete prosím jako povzdech. Jednou třeba Jiří Demel vyvěsí svoji práci po galerijních zdech. Zatím si zajděte do sobotecké školy, objedněte fotbálek, výkres lišky a jste tam.

Sobotka splaká tu

analytikovo okénko |18| Josef Šlerka

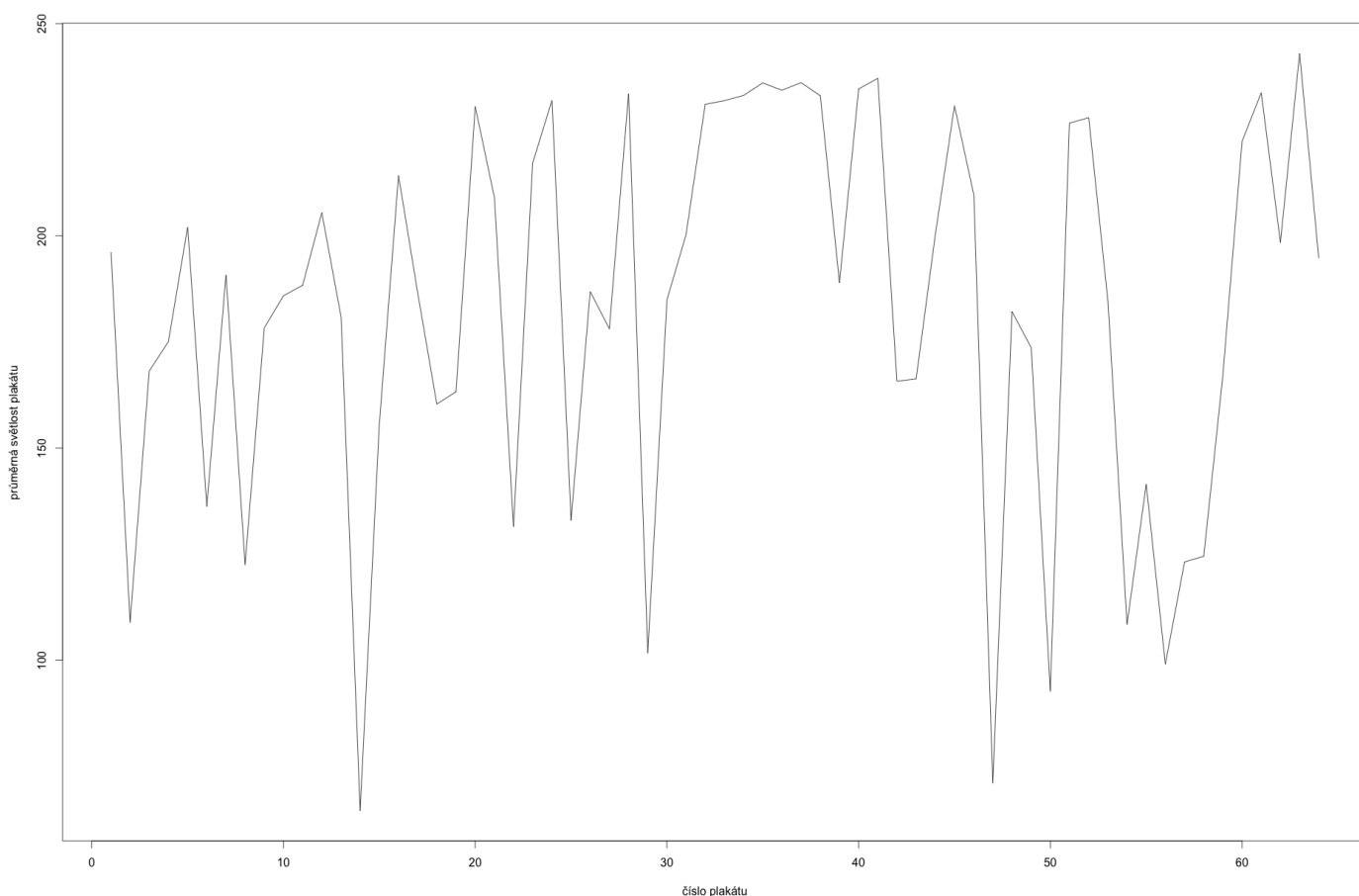
Festivalové plakáty představují jednu z nejsnazších možností, jak se seznámit s děním na festivalu. Na jedné straně je utváří dobová estetická i umělecká norma, na straně druhé ji však mohou avantgardně překračovat, nostalgicky se tvářit jako z jiné doby či stávající normu prostě jen dobře či špatně naplnit. Plakáty se také ocitají v zajetí ostatních plakátů. Měly by se snažit nějak vybočit z řady okolních plakátů a přitáhnout k sobě oko kolemjdoucího. Mají ovšem i funkci informační, sémantickou, stržená pozornost by měla být využita k předání informace. Všechny tyto funkce se ovšem ještě musí vypořádat s funkcí poslední: plakáty jsou jednou z forem vyjádření identity festivalu, která sama vzniká zase z jiných napětí a zápasů.

V průběhu letošního ročníku budete mít možnost vidět výstavu festivalových plakátů Šrámkovy Sobotky a být tak svědky estetického pohybu festivalu. K dispozici je celkem 64 plakátů, které pokrývají celou dobu konání (až na drobné výjimky). Určitě si nenechte výstavu ujít, já se pokusím zaměřit váš pohled od detailu k celku. Za tím účelem připojuji i dva grafy – první pro celkovou orientaci, druhý pro hnidopichy.

První graf představuje přehled všech vystavovaných plakátů na jednom obrázku. Na ose X vidíte jednotlivé plakáty od nejstarších k nejnovějším, na ose Y pak jejich průměrnou světlost (čím je plakát světlejší, tím je na ose Y více nahoře). Všimněte si, jak se Sobotka nebála dlouhou dobu experimentovat s formátem samotného plakátu. Jednou na šířku, jindy na výšku. Krom klasických formátů volí i různé poměry stran. Obzvláště 19. a 21. ročník v tomto ohledu zřetelně vyčnívají. Proměňuje se také barevnost plakátů, ale i tak celkově převažuje modrá (a rudá), jak se na Šrámkův odkaz sluší. Témata i typy grafiky se různě střídají od ilustrací až k abstrakci a zase zpět při občasné tematické doslovnosti.

Tato diverzita je přerušena téměř na 11 let období, které bych mohl nazvat „bílé“ a zasahuje léta 1986 až 1997. Během této doby se (více méně) zachovává jednotný princip. Vizualním jádrem je dívčí tvář a silueta Humprechta ztvárněná malířem Zdeňkem Mlčochem, jenž oba motivy drobně variuje. Po smrti autora zůstávají ve své kanonické podobě. Toto období definitivně končí s koncem minulého století a plakáty se opět obracejí k větší diverzitě jak tematické, tak barevné, a vrací se tak zpět k původní rozmanitosti. S blížící se šedesátkou se ale objevuje další nový prvek: plakáty se formálně vrací k obyčejnosti, ale postmoderně si pohrávají se samotným žánrem plakátu.

A ještě stručně k druhému grafu. Protože lidské oko se rádo nechává šálit, připravil jsem ještě druhý graf, který ukazuje prostě jen k pořadí plakátů v předchozí vizualizaci a jejich světlosti bez příslušných obrázků.

Laudatio básníkovi

chtěl bych tě |18| Silvie Mitlenerová

V letošní významný rok jsme se rozhodli konečně ve Splav!u pořádně zviditelnit Fráňu Šrámka. Dovolujeme si proto vzít nejznámější verš z nejslavnější básně, úplně první básně v úplně nejslavnější sbírce, a adaptovat jej na konkrétní současné realie. Každý den zveřejníme pět těchto dvojverší. Budeme rádi, když nám čtenáři pošlou či sdělí tipy na nové lokality, kde by svého oblíbeného redaktora či oblíbenou redaktorku toužili potkat!

Chtěl bych tě potkati v buse,
v uších mít Tomáše Kluse.

Chtěl bych tě potkati v Bolce
se sbírkou Václava Šolce.

Chtěl bych tě potkati v Jičíně,
mrňavá Sobotka ničí mě.

Chtěl bych tě potkati v Íčku
po jednom vinným stříčku.

Chtěl bych tě potkati v kašně,
nadržený jsem strašně.

Twitter recenze

#twitter_recenze

Doufám, že budou letos Snapchat recenze, twitter už je fakt zastaralej. (Radim Kučera)

#kvety

Mně se furt pletou Květy a Zrní. (Tomáš Chaloupecký)

#splav!

Vloni jsme klesli dost nízko a letos začínáme tam, kde jsme skončili. (Eva Marková)

#sramkova_sobotka

Tady něco začíná? Uf, já nechci program. (Michaela Otterová)

#sazba

To vůbec nedává smysl, Jiří. (Jan Henyš)

#zahrada

Tady něco šíleně smrdí. Jak žumpa. Tohle bude žumpa! (Ondřej B. Vinš)

#program_kvety

Ty vole, to mi ale vůbec nic neříká, to vrůstání do záhonů. To sem nenapsal, tyhle dvě slova. Stejně bude chcát, ty vole, tak co. (Tomáš Tkáč)

#lyrika_dnes

Lyrika dnes je jako speciální příloha Mladý fronty! Jako *ONA Dnes!* (Ondřej Vinš, Tomáš Chaloupecký, Jan Henyš, Silvie Mitlenerová)

#sramkova_sobotka

Já už chci domů. (Matylda Kučerová)

SPLAV! – Sobotecký Pravidelný Lehce Avantgardní Věstník

Vychází v Sobotce během 60. ročníku festivalu Šrámkova Sobotka, od 3. do 10. 7. 2016. Cena 15 Kč.

Vydává SPLAV! z.s., U Studánky 5, 170 00 Praha 7, IČ 26674122.

MK ČR E 15812z

splav.redakce@gmail.com